



CK.0000060679

VŨ QUANG HIỂN (Chủ biên)

ĐẢNG VỚI VẤN ĐỀ **nông dân, nông nghiệp và nông thôn** **(1930 - 1975)**



(Sách chuyên khảo)



NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

YÊN
ỆU

5

**Biên mục trên xuất bản phẩm
của Thư viện Quốc gia Việt Nam**

Đảng với vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn
(1930-1975) : Sách chuyên khảo / Vũ Quang Hiến (ch.b.), Lê
Quỳnh Nga, Trần Việt Nghĩa... - H. : Chính trị quốc gia,
2012. - 440tr. ; 24cm

Thư mục: tr. 427-436

1. Đảng Cộng sản Việt Nam 2. Chính sách 3. Nông
dân 4. Nông nghiệp 5. Nông thôn 6. Sách chuyên khảo

324.2597075 - dc14

CTB0121p-CIP

Mã số: 3KV5
CTQG-2013

PGS.TS. VŨ QUANG HIỂN (Chủ biên)

**ĐẢNG VỚI VẤN ĐỀ
nông dân, nông nghiệp và nông thôn
(1930 - 1975)**

(Sách chuyên khảo)

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
Hà Nội - 2013

TẬP THỂ TÁC GIẢ

PGS. TS. VŨ QUANG HIỂN

TS. LÊ QUỲNH NGA

TS. TRẦN VIỆT NGHĨA

TS. LÊ VĂN THỊNH

TS. TRẦN TRỌNG THƠ

TS. NGUYỄN DANH TIÊN

PGS. TS. PHẠM HỒNG TUNG

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nông dân, nông nghiệp và nông thôn đóng vai trò to lớn trong sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc, bảo vệ Tổ quốc và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Qua các thời kỳ cách mạng, giai cấp nông dân luôn là lực lượng hùng hậu đi theo Đảng, cùng với giai cấp công nhân và đội ngũ trí thức là nền tảng chính trị của cách mạng, đóng góp to lớn về người và của, vượt qua muôn vàn gian khổ, khó khăn góp phần làm nên những trang sử vẻ vang của dân tộc. Giai cấp nông dân Việt Nam với truyền thống yêu nước nồng nàn, những năm qua đã tích cực góp phần vào phong trào bảo vệ an ninh Tổ quốc, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội, tham gia xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh. Nghị quyết Trung ương 7 (khoá X) về nông nghiệp, nông dân, nông thôn cũng đã khẳng định nông nghiệp, nông dân, nông thôn có vị trí chiến lược trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, là lực lượng quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội bền vững, giữ ổn định chính trị, bảo đảm an ninh - quốc phòng, giữ gìn, phát huy bản sắc văn hoá dân tộc và bảo vệ môi trường sinh thái của đất nước.

Hơn 25 năm thực hiện công cuộc đổi mới dưới sự lãnh đạo của Đảng, bằng tinh thần lao động cần cù, sáng tạo, giai cấp nông dân cùng với nhân dân cả nước đã tạo nên những thành tựu khá toàn diện và to lớn trên mặt trận sản xuất nông nghiệp và xây dựng nông thôn mới, góp phần quan trọng vào sự nghiệp phát triển kinh

tế - xã hội, xoá đói, giảm nghèo, không ngừng nâng cao đời sống của nhân dân, nhất là cư dân nông thôn.

Tìm hiểu chủ trương, chính sách của Đảng đối với nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong 45 năm đấu tranh cách mạng (1930 - 1975) là việc làm cần thiết nhằm rút ra những bài học kinh nghiệm bổ ích trong quá trình Đảng lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội nói chung, giải quyết nông nghiệp, nông thôn và nông dân nói riêng. Để giúp bạn đọc có hiểu biết sâu sắc hơn về vấn đề này, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật xuất bản cuốn sách *Đảng với vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn (1930 - 1975)* do PGS. TS. Vũ Quang Hiến làm Chủ biên.

Nội dung cuốn sách góp phần tái hiện bức tranh kinh tế - xã hội Việt Nam giai đoạn 1930 - 1975, trong đó đặc biệt đi sâu phân tích chủ trương, chính sách của Đảng đối với nông dân, nông nghiệp, nông thôn; từ đó, rút ra một số nhận xét và những bài học kinh nghiệm trong việc tiếp tục phát huy vị trí, vai trò, sức mạnh của giai cấp nông dân, địa bàn nông thôn và ngành kinh tế nông nghiệp trong giai đoạn hiện nay.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 10 năm 2012

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

LỜI NÓI ĐẦU

Ở một quốc gia nông nghiệp, với địa bàn cư trú là nông thôn, nông dân Việt Nam trong trường kỳ lịch sử dân tộc, luôn chiếm tỷ lệ tuyệt đối. Kinh tế nông nghiệp luôn được xếp ở vị trí cao nhất. Tư tưởng “*dĩ nông vi bản*” - lấy nông nghiệp làm gốc đã ăn sâu vào não trạng xã hội Việt Nam qua nhiều thế kỷ.

Những năm đầu thế kỷ XX, những nhà nho cấp tiến Việt Nam hô hào chấn hưng thực nghiệp. Họ rất coi trọng nông nghiệp, coi việc phát triển nông nghiệp là một trong những nhiệm vụ hàng đầu. Điều đáng chú ý là họ đã biết đặt nông nghiệp trong mối quan hệ hữu cơ với các ngành nghề kinh tế khác, đặc biệt là công nghiệp và thương mại, đồng thời thẳng thắn chỉ ra những yếu điểm của nền kinh tế nông nghiệp truyền thống và đưa ra những biện pháp chấn hưng nông nghiệp. Tư duy đổi mới kinh tế nông nghiệp được thể hiện rõ trong những tài liệu tuyên truyền, đặc biệt là tài liệu của Trường Đông Kinh nghĩa thực với hai tác phẩm kinh điển là *Quốc dân độc bản* và *Văn minh tân học sách*.

Từ năm 1897, thực dân Pháp bắt đầu khai thác thuộc địa ở Việt Nam. Chúng rất quan tâm đến kinh tế nông nghiệp. Tiến trình phát triển công nghiệp thời thuộc địa chưa đủ để biến Việt Nam từ một quốc gia nông nghiệp thành một quốc gia công nghiệp. Nền kinh tế Việt Nam chủ yếu vẫn là một

nền kinh tế nông nghiệp lạc hậu và phụ thuộc vào nền kinh tế Pháp. Giai cấp nông dân Việt Nam vẫn chiếm tới 90% dân số. Tuy nhiên, quá trình tư bản hoá trong nông nghiệp diễn ra ngày càng mạnh. Kinh tế đồn điền trở thành một nhân tố mới trong nông nghiệp Việt Nam. Nông nghiệp có sự gắn kết với công nghiệp bởi nhiều sản phẩm từ nông nghiệp như cà phê, cao su, chè, đay, bông... trở thành nguyên liệu của sản xuất công nghiệp. Nhiều sản phẩm nông nghiệp trở thành hàng hoá xuất khẩu có giá trị, đặc biệt là lúa gạo (mặt hàng xuất khẩu có giá trị kinh tế cao nhất). Lợi ích từ kinh tế nông nghiệp ở khu vực nông thôn là rất rõ ràng, nhưng nông thôn Việt Nam thời thuộc địa cũng tiềm ẩn đầy bất trắc với thực dân Pháp. Xung đột về lợi ích dân tộc và kinh tế giữa người nông dân Việt Nam với thực dân Pháp ngày càng sâu sắc. Các cuộc đấu tranh của nông dân diễn ra ngày càng nhiều và quyết liệt hơn.

Từ khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn Việt Nam được nhận thức và giải quyết qua nhiều thời kỳ cách mạng khác nhau với những thành công to lớn, góp phần hết sức quan trọng vào những thắng lợi chiến lược của cách mạng Việt Nam, nhưng đồng thời cũng có những lúc sai lầm, vấp vấp.

Ngày nay, vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn vẫn nổi lên là một vấn đề lớn trong sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Sẽ không thể công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước nếu như không giải quyết vấn đề nông dân, tiến hành công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn.

Việc nghiên cứu vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn không chỉ có ý nghĩa khoa học mà còn có giá trị thực tiễn, không chỉ là tổng kết một vấn đề lịch sử mà còn có thể

rút ra những kinh nghiệm, tạo cơ sở khoa học cho việc hoạch định chính sách phát triển nông nghiệp, giải quyết các vấn đề nông dân và nông thôn trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay.

Nhìn chung, nghiên cứu về nông dân, nông nghiệp và nông thôn Việt Nam trong khoảng thời gian từ đầu thế kỷ XX đến nay đã luôn được giới khoa học quan tâm và đạt được nhiều thành tựu về nhận thức, tư liệu và phương pháp. Đây chính là cơ sở quan trọng cho các nhà nghiên cứu sau này.

Tuy nhiên, cho đến nay, dưới góc độ khoa học lịch sử nói chung, lịch sử Đảng nói riêng vẫn chưa có công trình nào tập trung nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện và sâu sắc vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam từ khi Đảng ra đời năm 1930 đến năm 1975.

Trên cơ sở thu thập và hệ thống hoá các nguồn tư liệu của Đảng và Nhà nước về nông dân, nông nghiệp và nông thôn từ năm 1930 đến năm 1975, cuốn sách này nhằm:

- Làm rõ thêm những điều kiện lịch sử và quá trình hình thành những quan điểm, chủ trương, chính sách đối với giai cấp nông dân, kinh tế nông nghiệp và xã hội nông thôn Việt Nam;

- Góp phần làm sáng tỏ hơn vai trò, vị trí của nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong tiến trình cách mạng Việt Nam;

- Góp phần tổng kết thêm một số vấn đề lý luận và thực tiễn, phục vụ việc xác định phương hướng xây dựng, phát triển nông nghiệp, nông thôn và giải quyết vấn đề nông dân trong sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, trong bối cảnh xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Để hoàn thành mục đích trên, nội dung cuốn sách đi sâu:

- Phân tích bối cảnh lịch sử để làm rõ đặc điểm tình hình và những yếu tố tác động đến quá trình hình thành chủ trương, chính sách của Đảng về nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong những năm 1930 - 1975;

- Trình bày một cách hệ thống, toàn diện và luận giải những bước chuyển biến quan trọng trong nhận thức của Đảng về vấn đề nông dân, nông nghiệp, nông thôn qua các giai đoạn của cách mạng Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1975;

- Trình bày một cách khách quan quá trình thực hiện chủ trương, chính sách của Đảng nhằm giải quyết vấn đề nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân trên phạm vi cả nước cũng như trong cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc;

- Đánh giá những thành công và hạn chế, từ đó tổng kết một số bài học lịch sử về sự lãnh đạo của Đảng nhằm giải quyết vấn đề nông dân, phát triển kinh tế nông nghiệp và xây dựng nông thôn, tạo cơ sở khoa học cho việc hoạch định chính sách đối với nông dân, nông nghiệp và nông thôn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

Tập thể tác giả trân trọng cảm ơn các nhà khoa học, đặc biệt là PGS. NGND. Lê Mậu Hãn đã cho nhiều ý kiến quý báu trong quá trình nghiên cứu và biên soạn tập sách này; trân trọng cảm ơn Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật đã tạo điều kiện thuận lợi cho cuốn sách được ra mắt bạn đọc. Chúng tôi mong nhận được ý kiến trao đổi của các đồng nghiệp và bạn đọc gần xa.

TẬP THỂ TÁC GIẢ